

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 3 (300) КВІТЕНЬ

2016

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 3 (300) квітень 2016

Частина II

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 8 від 25 березня 2016 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор Савченко С. В.

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор Михальський І. С.,

доктор медичних наук, професор Виноградов О. А.,

доктор біологічних наук, професор Іванюра І. О.,

доктор філологічних наук, професор Галич О. А.,

доктор філологічних наук, професор Глуховцева К. Д.,

кандидат філологічних наук, професор Пінчук Т. С.,

доктор філологічних наук, професор Дмитренко В. І.,

доктор педагогічних наук, професор Харченко С. Я.

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор Ваховський Л. Ц.,

доктор педагогічних наук, професор Гавриш Н. В.,

доктор педагогічних наук, професор Докучаєва В. В.,

доктор педагогічних наук, професор Лобода С. М.,

доктор педагогічних наук, професор Караман О. Л.,

доктор педагогічних наук, професор Сташевська І. О.,

доктор педагогічних наук, професор Хриков Є. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чернуха Н. М.

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2016

УДК 371.212.51

В. В. Желанова

ПОЛІКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Особливістю сучасного суспільства є стрімке зближення країн і народів, зростання міжнаціональних контактів, активізація міждержавних політичних, соціально-економічних та культурних процесів. Отже відбувається глобалізація світу, який є відкритим для діалогу та взаємопроникнення культур. При цьому Україна сама є багатонаціональною державою, в якій проживає понад 100 національностей й постає необхідність долати не лише мовний, а й культурно-ментальний бар'єр між представниками різних національностей, народностей, вірувань. Ці об'єктивні обставини зумовлюють зміни в освіті, яка спрямована на підготовку молоді до життя в умовах полікультурного середовища, до міжкультурної взаємодії. До того ж реформування системи вищої освіти в Україні пов'язане з її інтеграцією в Європейський освітній простір. Отже полікультурність освіти стає її стратегічним принципом й критерієм якості. Постає необхідність з'ясування й аналізу полікультурних аспектів якості сучасної вищої освіти, можливостей імплементації європейського досвіду у освітній простір України.

Є очевидним, що останніми роками посилився інтерес до дослідження проблеми полікультурної освіти (Я. Гулецька, О. Гукаленко, М. Князева, В. Кузьменко, О. Латишева, Г. Міронова, Л. Садикова, А. Сущенко та ін.). Науковцями розглядаються різні аспекти полікультурного виховання (В. Бойченко, Л. Волік, О. Джурінський, В. Єршов, В. Компанієць, Т. Левченко, Г. Розлуцька), процеси діалогу культур у освітній галузі (В. Аношкіна, В. Калінін, Л. Бурман, Л. Гончаренко, К. Лях), компетентнісний підхід до полікультурної освіти та виховання (І. Бахов, О. Волченко, В. Дьомін, Ю. Жуков, І. Закір'янова, Ю. Кушеверська, С. Носкова, Л. Орніна, І. Шолудченко та ін.). Полікультурна освіта як наукова проблема розглядається в зарубіжних концепціях мультикультурної освіти (Д. Бенкс та ін.), міжкультурної освіти (П. Бателаан, Г. Ауернхаймер, В. Нике та ін.), глобальної освіти (Р. Хенві), міжкультурної комунікації (С. Іконніков, Р. Льюїс, К. Сторті, С. Тер-Мінасова та ін.), взаємодії культур (Н. Крилова, В. Тішков та ін.), соціалізації (Д. Дьюї), міграційної педагогіки (О. Гукаленко, Г. Солдатова та ін.), етнічної і крос-культурної психології (Н. Лебедева, Т. Стефаненко та ін.). Аналіз проблеми полікультурної підготовки студентів у зарубіжній педагогічній науці здійснено у дослідженні А. Дубасенюк. Поняття якості також є одним із центральних у сучасних дискусіях щодо проблем української вищої освіти. Дослідженню

феноменів: «якість освіти» та «якість вищої освіти», приділено увагу в працях В. Курила, І. Лернера, О. Ляшенка, С. Плаксія, М. Поташника, Н. Селезньової, О. Суббето, Г. Шабанова та ін. Низка студій присвячена розгляду теоретичних засад управління якістю вищої освіти (С. Бермус, О. Волков, Е. Коротков, Л. Майборода, О. Родіонов, Є. Сахарчук, В. Татьянченко, Є. Яковлев). Європейська політика та європейські моделі забезпечення якості вищої освіти досліджено у працях С. Калашнікової, І. Соколової. Попри наявність наукових доробок стосовно проблеми полікультурності сучасної вищої освіти, її якості, питання полікультурних аспектів якості вищої освіти досліджено лише аспектно й потребують додаткового вивчення.

Метою статті є з'ясування полікультурних аспектів якості вищої освіти.

Розглянемо базові теоретичні позиції представленої статті, що стосуються феноменів полікультурності та якості освіти.

Поняття «*полікультурність*» почало набувати самостійного значення на Заході на початку 70-х років і використовувалось, здебільшого, в освітній сфері, реалізуючись в двох напрямках: 1) через створення освіти для меншин (як історично існуючих, так і меншин, що були породжені багатомільйонною іміграцією на Захід в 60 – 80-і роки ХХ ст.) задля забезпечення рівних умов існування їхніх культур; 2) через створення такої системи виховання, при якій пріоритетним напрямом було б виховання взаємоповаги та толерантного ставлення між представниками різних релігійних, культурних та мовних груп.

У освітній простір України цей термін увійшов в науковий лексикон відносно недавно. Основними характеристиками полікультуралізму, як ідеології, є співіснування великої кількості культур, жодна з яких не є домінуючою.

Полікультуралізм в освіті – це побудова освіти за принципами культурного плюралізму, визнання рівноцінності й рівного права усіх етнічних і соціальних груп, що складають певну спільноту, недопустимості дискримінації людей за національною чи релігійною приналежністю, статтю чи віком [1, с. 89].

Українські дослідники полікультурної освіти В. Болгаріна та І. Лощенова тлумачать зазначений феномен як таку освіту, для якої ключовим поняттям є культура як вселюдське явище; це засіб допомоги особистості в подоланні шляху від засвоєння етнічної, національної культури до усвідомлення спільності інтересів народів у їхньому прагненні до миру, злагоди, прогресу через культурний розвиток. Сповідування такого підходу може допомогти освіті стати центром суспільного інтересу, об'єднавчим фактором життя людства [2, с. 2].

Беручи до уваги зазначені позиції, відмітимо, що провідними критеріями якості сучасної полікультурної освіти є сформованість уявлення про різноманітність культур та їхній взаємозв'язок; усвідомлення важливості культурного розмаїття для самореалізації

особистості; виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей; розвиток вмінь і навичок взаємодії носіїв різних культур на основі толерантності і взаєморозуміння.

Низка дослідників (Ю. Агранат, О. Джуринський, В. Кузьменко, І. Лощенова) пов'язують полікультурну освіту з формуванням нового типу особистості – *полікультурної особистості*, що володіє уміннями та навичками успішної взаємодії з представниками іншої держави та культури, усвідомлює картини світу інших соціокультур, у неї сформована готовність до вирішення конфліктів, що виникають у процесі спілкування, позитивне ставлення до мови, що вивчається та її носіїв.

Отже основними якостями полікультурної особистості є емпатія, конфліктостійкість, толерантність, спрямованість суб'єктів до ведення діалогу.

Таким чином, полікультурні аспекти якості сучасної вищої освіти пов'язані з реалізацією принципу полікультуралізму й формуванням полікультурної особистості.

Далі з'ясуємо наші позиції щодо розуміння феномену якості вищої освіти. Зазначимо, що сучасне трактування проблеми якості є неоднозначним та суперечливим. Існує наукова позиція, відповідно до якої якість освіти ототожнюється з якістю навчання та якістю отриманих знань (Т. Давиденко, В. Краєвський, І. Лернер, М. Скаткін, В. Сластьонін). Б. Коротяєв та В. Курило вказують, що «основна мета та завдання ВНЗ – забезпечити якість вищої освіти, орієнтованої на глибоке вивчення та міцне засвоєння наукових знань, навчальних і професійних умінь та навичок, обсяг і зміст яких визначено в державних документах» [3, с. 170]. Відтак, у наведених підходах реалізується результативний підхід до розуміння сутності якості освіти.

Деяке інше, більш широке тлумачення якості освіти спостерігаємо у Л. Майбороди та О. Субетто. «Якість «освіти – результату», – на їх думку, – є якістю особистості, які фіксуються завдяки категорії «культури» особистості, соціально-громадянської зрілості, рівня знань, умінь, творчих здібностей і вмотивованості. Якість «освіти – процесу» є сукупністю властивостей освітнього процесу, організованого у тій чи тій освітній системі, які зумовлюють його пристосування до реалізації соціальних цілей з формування особистості» [4].

Саме таке тлумачення якості освіти зафіксовано у Законі України «Про вищу освіту». Звернемо увагу, що в зазначеному нормативно-правовому документі виокремлюється *якість вищої освіти* – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти; *якість освітньої діяльності* – рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань [5].

Тобто, наведені розуміння якості освіти базується на інтеграції результативного і процесного підходів до її трактування. Зауважимо, що ми поділяємо ці нормативні та наукові позиції й вважаємо, що якість сучасної вищої освіти є різнобічним, багатофункціональним феноменом, що органічно поєднує реалізацію як результативних, так і процесуальних компонентів освітнього процесу у ВНЗ.

У контексті проблеми представленої статті полікультурні аспекти результативного компоненту якості вищої освіти пов'язані з організацією та управлінням процесу полікультурної освіти; результативні – з формуванням полікультурної особистості майбутнього фахівця. Але цей розподіл є умовним, оскільки якість освіти синтезує і полікультурні якості особистості, і якості змісту полікультурної освіти, і якості освітніх технологій, які спрямовані на реалізацію полікультурних складових сучасної вищої освіти.

Розглянемо як полікультурні аспекти якості вищої освіти зафіксовані у вітчизняних та європейській нормативно-правових документах.

Аналіз закону України «Про вищу освіту» дає підстави вважати, що ідеї полікультурності наскрізно проходять майже в усіх його статтях. Наприклад, у статті 4 «Право на освіту» констатовано, що «право на вищу освіту гарантується незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, наявності судимості, а також від інших обставин» [5, с. 7]. «Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, особи, яким надано статус біженця в Україні, особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту, та особи, яким надано статус закордонного українця, і які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на здобуття вищої освіти нарівні з громадянами України» [5, с. 8].

Полікультурні аспекти якості вищої освіти розкрито у розділі V «Забезпечення якості освіти», а саме у статті 19 «Склад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» відмічається, що «національне агентство із забезпечення якості вищої освіти запрошує до участі у своїй діяльності міжнародних експертів – професорів провідних іноземних вищих навчальних закладів та/або експертів інституцій, які забезпечують якість вищої освіти в інших країнах» [5, с. 20].

У статті 23 «Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти заявлено, що незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти можуть співпрацювати з Європейською асоціацією із забезпечення якості вищої освіти, зокрема, з метою запровадження європейських стандартів і рекомендацій щодо підвищення якості вищої освіти в Україні» [5, с. 22].

Серед завдань вищих навчальних закладів виокремлено налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури (стаття 26. «Основні завдання вищого навчального закладу».

Таким чином, закон України «Про вищу освіту» орієнтований на полікультурну освіту, європейський вимір сучасної вищої освіти як у питаннях права на освіту, так і питаннях забезпечення якості процесу освіти та його результатів.

У країнах Європи в останні десятиріччя ведеться активне співробітництво у сфері створення й розвитку єдиних стандартів і критеріїв оцінки якості вищої освіти на підставі загального розуміння результатів навчання й компетентностей, які отримують випускники вищих навчальних закладів.

Ще у Болонській декларації (1999 р.) та Празькому комюніке (2001) результатом якісної вищої освіти зазначено досягнення трьох цілей. Перша мета – академічна якість, яка містить майстерність у сфері діяльності, викладанні та поширенні знань, а також внеску в розвиток іншої особистості. Друга мета пов'язана із здатністю випускників знаходити роботу на міжнародному ринку праці протягом усього життя. Реалізація третьої мети забезпечує просторову, часову й програмну мобільність та особисту гнучкість, тобто дає можливість випускнику ВНЗ незалежно від часу та місця знаходження постійно підвищувати свою кваліфікацію або змінювати напрям діяльності.

Відтоді починається формування європейської системи забезпечення якості вищої освіти.

У 2000 році утворюється Європейська мережа гарантії якості у вищій освіті (ENQA). Основою її створення стали пілотний проект «Європейський пілотний проект по оцінці якості вищої освіти» (1994-1995 рр.), матеріали Рекомендацій Єврокомісії (98/561/ЕС від 24 вересня 1998 р.) з європейського співробітництва у питаннях гарантії якості у вищій освіті.

У 2005 році на конференції в Бергені були схвалені Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (European quality assurance standards and guidelines (ESG)), які діють з 2006 року і є унікальним міжнародним документом.

Європейські Стандарти і рекомендації мають на меті сприяти створенню загальноприйнятої системи цінностей, надати допомогу і визначити орієнтири як для вищих навчальних закладів при розробці своїх власних систем забезпечення якості, так і для агенцій, які здійснюють незалежні перевірки. Крім того, ці стандарти і рекомендації роблять свій внесок у створення спільної основи для діяльності як закладів освіти, так і агенцій із забезпечення якості. Вони містять такі складові: 1) зміст, цілі та принципи; 2) стандарти та рекомендації щодо внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти; 3) європейські стандарти для агенцій із зовнішнього забезпечення якості; 4) систему взаємної перевірки агенцій із забезпечення якості, бачення перспектив та труднощів імплементації [6].

Імплементація європейських стандартів і рекомендацій в освітній простір України пов'язана з удосконаленням навчальних програм,

методів викладання та підвищення рівня об'єктивності оцінювання; підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників та забезпечення їх вмотивованості до розвитку культури якості; самооцінка ефективності діяльності із забезпечення якості; розробка міжнародних програмах підготовки фахівців з вищою освітою.

Таким чином, формування системи забезпечення якості, заснованої на єдиних стандартах і рекомендаціях, свідчить про виникнення справжнього європейського виміру у сфері забезпечення якості, що має посилити привабливість Європейського простору вищої освіти.

Отже полікультурні аспекти якості вищої освіти простежуються на концептуально-стратегічному рівні у вітчизняних стратегічних документах, а також в документах європейського формату. На тактичному рівні вони пов'язані з процесом полікультурної освіти, спрямованої на формування полікультурної особистості.

Проблема дослідження полікультурних аспектів якості вищої освіти є актуальною, своєчасною і потребує ґрунтовної теоретичної розробки, а також визначення механізмів практичного впровадження полікультурної освіти. Аналіз змістових аспектів проблеми співробітництва України з державами ЄС у контексті її інтеграції у європейський освітній простір дозволяє виявити істотні резерви у напрямку розробки полікультурних засад системи забезпечення якості вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Коджаспирова Г. М. Педагогический словарь : для студ. высш. и средн. пед. учеб. заведений / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – М. : ИЦ «Академия», 2003. – 176 с. **2. Болгаріна В.** Культура і полікультурна освіта / В. Болгаріна, І. Лощенова // Шлях освіти. – 2002. – № 1. – С. 2 – 6. **3. Коротяєв Б. І.** Освітній простір: очікування та виклики часу й життя : монографія / Б. І. Коротяєв, В. С. Курило. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. – 308 с. **4. Майборода Л. А.** Общая концепция и структура опережающего стандарта качества высшего образования и ее применения применительно к крестьянскому высшему образованию / Л. А. Майборода, А. И. Суббето. – М. : Исслед. центр проблем качества подготовки спец., ПНИИ, 1994. – 204 с. **5. Закон** України «Про вищу освіту» від 01.07.14 р. № 1556-VII / Газета «Голос України» від 06.08.14 р. № 148. Набуває чинності з 06.09.14 р. **6. Стандарти** і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К. : Ленвіт, 2006. – 35 с.

Желанова В. В. Полікультурні аспекти проблеми якості сучасної вищої освіти

У представленій статті розкрито феномен полікультурності, з одного боку, у контексті глобалізації світу, з іншого – у контексті подолання культурно-ментальних бар'єрів всередині України.

Висвітлено принцип полікультуралізму в освіті, феномен полікультурності, полікультурної освіти, полікультурної особистості. Подано тлумачення якості сучасної вищої освіти у єдності результативного й процесного підходів до її розуміння. Доведено, що полікультурні аспекти результативного компонента якості вищої освіти пов'язані з організацією та управлінням процесу полікультурної освіти; результативні – з формуванням полікультурної особистості майбутнього фахівця. Розглянуто полікультурні аспекти якості вищої освіти, що зафіксовані у вітчизняних та європейській нормативно-правових документах.

Ключові слова: полікультурність, якість вищої освіти, полікультурна освіта, полікультурна особистість, результативний підхід, процесний підхід.

Желанова В. В. Поликультурные аспекты проблемы качества современного высшего образования

В представленной статье раскрыто феномен поликультурности, с одной стороны, в контексте глобализации мира, с другой – в контексте преодоления культурно-ментальных барьеров внутри Украины. Освещены принцип поликультурализма в образовании, феномен поликультурности, поликультурного образования, поликультурной личности. Подано толкование качества современного высшего образования в единстве результативного и процессного подходов к ее пониманию. Доказано, что поликультурные аспекты результативного компонента качества высшего образования связаны с организацией и управлением процессом поликультурного образования; результативные – с формированием поликультурной личности будущего специалиста. Рассмотрены поликультурные аспекты качества высшего образования, зафиксированные в отечественных и европейской нормативно-правовых документах.

Ключевые слова: поликультурность, качество высшего образования, поликультурное образование, поликультурная личность, результативный подход, процессный подход.

Zhelanova V. Multicultural Aspects of the Quality of Modern Higher Education

In the present article the phenomenon of multiculturalism is revealed, on the one hand, in the context of globalization of the world, on the other hand, in the context of overcoming the cultural and mental barriers in Ukraine. The principles of multiculturalism in education, multicultural phenomenon, multicultural education, multicultural identity are illuminated. The quality of modern higher education in the unity of the process and effective approaches to its understanding are interpreted. It is proved that the multicultural aspects of the quality of higher education component are related to the organization and management of the process of multicultural education; the productive

aspects are associated with the formation of a multicultural personality of the future expert. We consider multicultural aspects of the quality of higher education, enshrined in the domestic legal documents, namely the Law of Ukraine "On Higher Education". Multicultural aspects of the articles "The right to education", "Ensuring the quality of education", "The composition of the National Agency for Quality Assurance in Higher Education" are revealed. The purpose designed by European quality assurance standards and guidelines (ESG) is analyzed.

Key words: multiculturalism, the quality of higher education, multicultural education, multicultural identity, effective approach, process approach.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Докучаєва В. В.

УДК 378.147

Н. К. Каркачова

ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТА ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ЯК ПРОВІДНА ЯКІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

У сучасних умовах інтенсивного розвитку НТП ринок праці вимагає висококваліфікованих фахівців, що озброєні сучасними знаннями, сформованими професійними вміннями та навичками творчого самостійного виконання майбутніх професійних завдань на підставі досягнень науки і техніки. Слід відзначити, що у державних освітніх документах велика увага приділяється пошуку інноваційного вирішення нагальних проблем освіти, вирішенню проблем щодо створення умов, необхідних для вдосконалення особистості і творчої реалізації кожного громадянина. Так, у Законі України «Про вищу освіту» одними з основних завдань вищого навчального закладу є забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності та створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів, а також збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

У Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття») визначено, що професійна освіта спрямована на забезпечення професійної самореалізації особистості, формування її кваліфікаційного рівня, створення соціально активного, морально і фізично здорового національного виробничого потенціалу, який має посідати важливе місце у технологічному оновленні виробництва,

впровадженні у практику досягнень науки і техніки. Отже, перед навчальними закладами стоїть важливе завдання: навчити студентів – майбутніх фахівців, організації науково-дослідної роботи в процесі фахової підготовки.

Питання готовності студентів до науково-дослідної роботи окреслено в низці робіт: Г. Кловак, М. Князян, О. Микитюк, Л. Султанова, В. Миронова, Е. Майкова, Л. Вовк, О. Білостоцька, Г. Бокарева, Н. Гавриш, О. Ібрянова, К. Казанцева, Т. Крамарова, В. Лазарев, М. Матушкін, О. Поведенська, Е. Скибанський, Л. Филімонюк, В. Чернобровкін, Т. Шукшина та ін. Слід відзначити широкий спектр розгляду проблеми формування готовності до науково-дослідної роботи студентів, однак всі вони стосувались вишів III-IV рівня акредитації. Організація науково-дослідної роботи у коледжах є, на жаль, мало розробленою, хоча навіть у визначенні коледжу як галузевого вищого навчального закладу (або структурного підрозділу університету, академії чи інституту) підкреслено, що «коледж провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям ступенів молодшого бакалавра та/або бакалавра і проводить прикладні наукові дослідження» (ст. 28 Закону України «Про вищу освіту»). Вищевказане доводить актуальність дослідження за темою «Формування готовності студентів коледжу до науково-дослідної роботи в процесі професійної підготовки». Об'єктом дослідження є процес формування готовності студентів коледжу до науково-дослідної роботи в професійній підготовці.

Метою статті є дослідження готовності студентів до науково-дослідної роботи в процесі професійної підготовки, як провідної складової якості майбутнього фахівця.

Наука є рушійною силою прогресу, на здобутках якої базується модернізація всіх сфер життя. Залучення студентів до науково-дослідної роботи закладає основу їх майбутньої професійної діяльності, а також розвитку держави і суспільства. Якщо взяти до уваги ті цілі та вимоги, які ставить перед нами сучасна система освіти, а саме забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності, то можна зробити висновок, що науково-дослідна робота займає одне з провідних місць на всіх етапах підготовки майбутнього фахівця та є одним з важливих засобів підвищення професійної підготовки студентів.

Загальновідомо, що поняття «якість вищої освіти» трактується як рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти [6].

Для розвитку якісної системи вищої освіти важливо, щоб вона базувалася на результатах сучасних наукових досліджень. Сьогодні велике значення мають сама ідея та філософія якості освіти, яку розглядають не тільки як практичне, а й наукове осмислення проблеми якості освіти. Вирішальну роль відіграє особистісна свідомість – це не